

ZGODOVINSKI PREGLED - dejstva

Ime **Cerknica** (... in villa Circheniza cum ceteris villis inibi adiacentibus . . . in marchia Creina ...) je prvič zapisano leta 1040 v listini, ki je znana po prepisu iz 15. stoletja; je označba tako za naselje kakor tudi za celotno pokrajino.

Dr. Franc Kos v Gradivu za zgodovino Slovencev citira: »Kralj Henrik III. podeli zaradi zvestobe Popona, patriarha Oglejske cerkve, ki je postavljena na čast sv. Hermagoru in Fortunatu, petdeset kraljevih kmetij z vsemi pritiklinami v Cerknici in sosednjih vaseh, ki se nahajajo v Kranjski marki in v grofiji mejnega grofa Eberharda.« Na tem območju torej oglejski patriarh ni imel le verske oblasti, temveč je bil tudi zemljiški gospod, ki je zemljo podeljeval v fevd.

Kdaj je bila na tem prostoru prva cerkev, ni znano. Cerkev Marijinega rojstva se v pisnih virih prvič omenja leta 1265 (ad ecclesiam de Cirqueniz), župnika Leopolda pa leta 1261. O slavni zgodovini cerkve priča tudi eno izmed najstarejših razpel v tem delu Evrope, datirano med letoma 1220 in 1230, ki ga hrani Narodna galerija v Ljubljani.

»Patriarhova pot« je povezovala jugovzhodne predele Kranjske in širše območje okrog Cerknice in Loža s Primorjem in z Oglejem; mitnica je izpričana leta 1222. V Cerknici so se ustavljali tudi oglejski patriarhi, misijonarji, vojaki. Naši predniki pa so odšli na živahno pot proti morju ali Furlaniji kot romarji, tovorniki z lesom, rokodelci, trgovci.

Oglejski patriarh Ludvik della Torre (1359–1365) in ponovno papež Bonifacij IX. leta 1395 sta cerkniško župnijo pridružila bistriški kartuziji, vendar pa do tega kljub dekretom še dolgo ni prišlo.

V popisu cerkva na Kranjskem, ki ga je naredil generalni vikar in vizitator oglejskega patriarha Pavel Bizancij leta 1581, so v Cerknici poleg cerkve Marijinega rojstva navedene še tri podružnične cerkve: cerkev sv. Janeza Krstnika, cerkev sv. Marije Magdalene, ki je stala v bližini studenca Marije Magdalene na Marofu, in cerkev sv. Lenarta, ki naj bi jo dal sezidati bistriški prior Cirian in je stala nad gradom Loško. Od tu je proti Cerknici peljala »prelatova pot«. Cerkve sv. Roka ni na Bizancijevem seznamu.

Gotski napis, vklesan na cerkvenem vogelnem kamnu. Napis v slovenskem prevodu: Leta Gospodovega 1472 je bila v nedeljo pred sv. Mihaelom požgana ta cerkev Blažene Device Marije od rok neukrotljivih Turkov. Foto: Robert Kužnik

Cerknica - Na placu, leta 1908. Pet obrambnih stolpov protiturškega tabora je povezovalo 9,5 m visko obzidje. Vhod v tabor je bil skozi vrata, njihov portal je še viden na severovzhodni steni tega stolpa. Na zahodni strani stolpa je ohranjena kašča, v kateri so prebivalci ob turških napadih ob umiku v tabor shranjevali zaloge hrane in pridelkov. Vir: <https://stareslike.cerknica.org/hisne-table-8/>

Turki, bolezn, potres pustošijo po Cerknici in okolici.

Turški konjeniki so se v 15. in 16. stoletju pogosto krvoločno znesli nad Cerknico. Današnja župnijsko cerkev Marijinega rojstva na Taboru so pozidali do okrog leta 1520, saj so Turki prejšnjo 27. septembra, na nedeljo pred Mihaelovim, leta 1472 požgali. O tem priča gotski napis, vklesan na cerkvenem vogelnem kamnu.

Znamenit je tudi protiturški tabor z obzidjem, prvotno s petimi obrambnimi stolpi in kaščami. Do danes sta se ohranila dva stolpa: Urbancov in Jurčkov, ki ima na sklepem kamnu portala, verjetno je bil prinešen od drugod in vzidan naknadno, upodobljen grb in vklesano letnico 1666.

Arheologinja dr. Vesna Merc je o izsledkih arheoloških izkopavanj na taboru leta 2011 zapisala, »da je taborsko obzidje starejše od Urbancevega stolpa in da v nasprotju z dosedanjimi poskusi rekonstrukcije razvoja nekdanjega taborskega kompleksa okoli tabora ni potekal obrambni jarek. Najstarejša odkrita struktura je velika zidana apnenica za žganje apna, ki so jo predvidoma uporabljali v času gradnje cerkve in je stala tukaj že pred gradnjo obzidja protiturškega tabora v drugi polovici 15. stoletja.«.

Vir: <https://www.enotranjska.si/kraji-v-obcini-cerknica/?groupid=64&id=139>

O prvih cerkvah in župnijah na Slovenskem

K razvoju cerkvene teritorialne organizacije slovenskih dežel v srednjem veku

Po letu 1986 so v seriji Acta Ecclesiastica Sloveniae spod peresa Janeza Hoeflerja začele izhajati obravnave posamičnih pražupnij z nadrobnimi pregledi župnij in cerkva pred jožefinskimi reformami ob koncu 18. stoletja (Radovljica in Kranj, Mengeš, Stara Loka pri Škofji Loki in Šentpeter pri Ljubljani, Cerknica), leta 2001 pa je bila Primorski v mejah oglejskega patriarhata in tržaške škofije posvečena posebna knjiga. Le v računalniški obliki sta ostali obravnavi slovenskega dela Koroške in Dolenjske z Belo krajino.

[--]

Obstoj pražupnij, ustanovljenih za kronsko posestva, ki jih je vladar zatem podelil po kosih, nam ne nazadnje dokazuje sama cerkniška pražupnija, saj je kralj Henrik III. leta 1040, ko je Cerknico predal oglejskemu patriarhu, majhen del tega posestva na skrajnem severovzhodnem koncu še zadržal zase in ga je njegov naslednik, kralj Henrik IV., dve desetletji pozneje podelil drugemu fevdniku.

Podobno kot pri šentpetrski in radovljiški pražupniji je moralo biti tudi s pražupnijami na Spodnjem Koroškem, v Rožu (Rožek) ter v Podjuni (Škocjan, Šmihel pri Pliberku), četudi je podoba zaradi več starih lastniških cerkva še manj jasna. Prav primer Cerknice nam pomaga rešiti naslednje pomembno vprašanje, in sicer, ali so pražupnije nastale že vzporedno z oblikovanjem kronskih ozemelj ali pa šele po prevzemu teh s strani novih posestnikov. V literaturi je doslej veljalo zadnje. Vendar nam Cerknica kaže nasprotno. Pražupnija je leta 1040, ko je tu posest prejel oglejski patriarh, že obstajala, sicer ne bi mogla zajemati omenjenega delčka na severovzhodu tega ozemlja, ki je ostal zunaj te posesti.

[--]

Okoliščine, ki so krojile zgodovino obravnavanega območja, se zrcalijo tudi v njegovi cerkveni teritorialni razdelitvi. V mejah Kranjske in Marke so verjetno že pred letom 1000 ali kmalu zatem nastale pražupnije za tri kronska ozemlja. Cerknica je pokrivala južni del prvotne Kranjske, Šentvid na Dolenjskem in Leskovec pri Krškem pa Dolenjsko in Belo krajino (Slovensko marko).

Pražupnija Marijinega rojstva v Cerknici

Cerknica stopi v zgodovino leta 1040, ko jo je, skupaj z neimenovanimi bližnjimi vasi (id est villas Circheniza cum ceteribus villis inibi adjacentibus) v obsegu petdeset kraljevskih kmetij in z vsemi pritiklinami kralj Henrik III. podaril oglejskemu patriarhu Poponu. Kljub tej skopi formulaciji patriarh glede na poznejše vire takrat ni prejel le Cerknice z njeno okolico, marveč območje skoraj vse do reke Krke na vzhodu in Hrvaške na jugu, kamor so segle njegove fevdalne pravice, z velikimi še nenaseljenimi predeli. Glede na analogije je šlo za obsežno kronsko ozemlje, ki je moralo biti v določenem delu urejeno in kultivirano. Na to nas opozarja ne le omemba vasi, marveč tudi toponim sam, ki govori o cerkvi.

Vir: http://viharnik.com/downloads/Oprvihcerkvah_2izdaja.pdf
Janez HOEFLER, *O prvih cerkvah in župnijah na Slovenskem. K razvoju cerkvene teritorialne organizacije slovenskih dežel v srednjem veku*, Ljubljana Viharnik 2013, str. 259-271.

CERKNICA - razni zapisi o zgodovini kraja

Cerknica – pozni nastanek in specifični razvoj največjega slovenskega trga

Če Cerknico kaj povzdiguje nad drugimi, skupno približno 56 trgi, kolikor jih je bilo v zgodnjem novem veku na Slovenskem brez Prekmurja, je to njena velikost.

Sredi 18. stoletja, ko imamo za celotni slovenski prostor prve primerljive podatke o številu domov, posestnikov in deloma tudi že prebivalcev mest in trgov, se je ta notranjski trg po velikosti in obljudenosti uvrščal zelo blizu vrha. S svojimi približno 204 domovi, kolikor jih izkazuje terezijanski kataster, je bila Cerknica sploh največji trg, za seboj pa je pustila tudi najmanj ducat od skupno 20 celinskih mest na tleh današnje Slovenije (brez treh obalnih).

Primerjala se je lahko z mesti, kot so bila Kamnik, Škofja Loka ali Ptuj, in štela je več kot dvakrat toliko domov kakor njen sosed, edino notranjsko mesto Lož, ki je tedaj premoglo vsega 84 hiš. Toda po drugi strani je imela izrazito ruralni značaj in videz, saj se je razvila iz velike farne vasi in je to v svojem bistvu tudi ostala. Cerknica namreč ni bila trg srednjeveškega nastanka, ampak je trški naslov pridobila šele malo pred letom 1600, potem ko jo viri dotlej vseskozi označujejo kot vas. Kot bomo videli, je trg posredno prvič izpričan leta 1599 z omembo treh cerkniških tržanov, izrecno naslovljen kot trg pa je bil kraj po dosedanjih ugotovitvah prvič leta 1632.

Vir: Boris Golec, *Kronika*, letn. 68, št. 2 (2018), str. 213–230.

Cerknica na Notranjskem

Kraj se prvič omenja v ohranjenih virih leta 1040 že kot sedež prafare. Kdaj je postal trg ni znano. Valvasor ga 1689 omenja kot »Circkniz - Cirkenza« med trgi na Notranjskem. Valvasorjeva Knjiga grbov ima tudi najstarejši znani grb kraja: v belem grbovnem polju na modri vodi nad ozkim zelenim pasom zemljišča ležeča v celoti rdeča cerkev kot »govoreči« grb za Cerknico. Leta 1982 je bil sprejet novi grb, ki simbolizira vodo z jezerom in ponikalnicami, travnike in gozdove ter Snežnik v ozadju. V letu 1992 je bilo sklenjeno, da se povrne k staremu »govorečemu« grbu s cerkvico na jezeru.

Vir: *Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino*, 2001 letnik 49, številka 1/2, stran 166, Dlib.

Cerkniško jezero in okolica

Cerknica je eden najstarejših in največjih trgov na Kranjskem. Po zadnjem štetju pred vojno je imela 1600 prebivalcev, stanujočih v več kot 300 hišah. Le majhen del trga je ob glavni cesti na ravnem, večina poslopij leži na, prijaznem gričku, ki ga obliva potok Cerkniščica. V trgu so sodni in davčni urad, dekani-ja, šestrazredna osnovna in obrtna nadaljevalna šola. Trg se odlikuje z visoko stoječima taboroma izza obleganja Turkov in z veliko in lepo cerkvijo, ki pa je žalibog mešana s slogi. Posvečena je Devici Mariji, kraljici angelov. Trg je sedež županstva z lastnim grbom: cerkev na voglatem polju.

Vir: *Cerkniško jezero in okolica*, M. Kabaj, 1925.

Cerknica in njena okolica

Cerknica je eden največjih trgov na Kranjskem, šteje namreč 238 hiš in ima svoj lastni grb: cerkev v štirioglatem polju. Valvasor izpeljuje ime: Cerknica od: Cerkvica, in pravi, da se je **v** promenil v **n**. Ali je njegova izpeljava tudi prava, se ne bom veliko pričkal, vendar mislim, da kakor si; pravi vasi pri češnjah Češnjica, pri lipah Lipnica, enako so rekli vasi pri cerkvi Cerknica, izpustivši končnico **ev** kakor so jo izpustili pri Cerkno, Cerklje itd., ktere imena so menda tudi izpeljane iz besede: cerkev.

Pravljica pripoveduje, da je stal trg v starodavnih časih bolj tje proti Martnjaku, v Uševku, in tukaj je bila samo cerkev. Ker so bili pa sovražniki (kteri ?) razdjali tisti trg, so se bili oni prebivavci potem naselili tukaj ob cerkvi.

Pa naj bo, kakor že, gotovo je, vda je Cerknica eden najstarejših krajev na Kranjskem. Še lipa, pod katero se senčiva, je stara nad 200 let, ker kamniti oklep okoli nje je bil naredil g. A. O. leta 1648.

Vir: *Cerknica in njena okolica - Prijatlom v spomin*, Andrej Likar, nekdanji kaplan v Cerknici, Ljubljana 1863, str. 10.

CERKNICA - iz zaselka v trg in v mesto danes ...

Zgodovinski simboli Cerknice

Valvasorjeva Knjiga grbov ima najstarejši znani grb Cerknice. V belem grbovnem polju je na modri vodi nad ozkim zelenim pasom zemljišča rdeča cerkev kot »govoreči grb« za Cerknico. Podobne barve istega motiva najdemo tudi v knjigi grbov Emilija Laszowskyja pred drugo svetovno vojno.

Vir: Rinaldo Stanič - Tadej Jakopič, Osnove heraldike in istovetnostni simboli slovenskih občin, Ljubljana, 2005.

Status mesta dobi Cerknica 22. 12. 2005.

Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_mest_v_Sloveniji

Zidna krona ali Corona muralis

(krona v obliki obzidja) je krona ali pokrivalo grba, ki predstavlja mestno obzidje, stolpe ali trdnjavo. V klasični antiki je bila emblem pokroviteljskih božanstev, ki so bdela nad mestom, pri Rimljanih pa vojaško odlikovanje. Pozneje se je zidna krona razvila v simbol evropske heraldike, večinoma za mesta, v 19. in 20. stoletju pa se je uporabljala v nekaterih republikanskih heraldikah.

Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Zidna_krona

Bakrorez Janeza Vajkarda Valvasorja, Der Marckht Cirkniz - trga Cirknica leta 1689 v knjigi Slava vojvodine Kranjske.

Litografija Jožefa Wagnerja leta 1845. Inner Krain - Zirknitz.

ODLOK o razglasitvi Tabora (EŠD 7830) ter cerkve Marijinega rojstva (EŠD 66) v Cerknici za kulturni spomenik lokalnega pomena

1. člen (namen razglasitve)

(1) Z namenom, da se ohranijo zgodovinske, umetnostnozgodovinske, arhitekturne in arheološke vrednote ter se zagotovi nadaljnji obstoj, se za kulturni spomenik lokalnega pomena razglasi enoti kulturne dediščine: Tabor (EŠD 7830) ter cerkev Marijinega rojstva (EŠD 66).

(2) Spomenik je zavarovan z namenom, da se:

- ohrani sakralni pomen in raba sakralnega objekta in zgodovinski pomen taborskega kompleksa,
- ohrani neokrnjenost arhitekturnih, likovnih in zgodovinskih vrednot,
- poveča pričevalnost kulturnega spomenika,
- predstavi kulturne vrednote spomenika *in situ* in v medijih,
- vzpodbudi učno-predstavitveno in znanstveno raziskovalno delo.

2. člen (lastnosti spomenika)

Lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik lokalnega pomena:

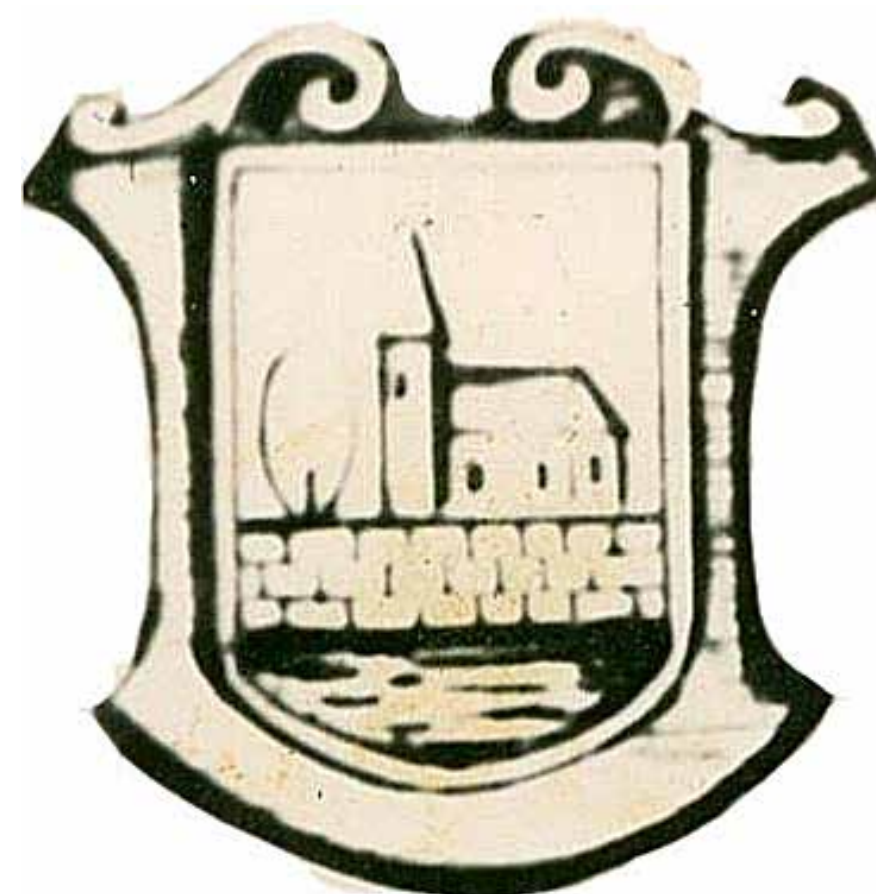
- Župnijska cerkev Marijinega rojstva in Tabor stojita na vzpetini sredi trga Cerknica in z visokim cerkvenim zvonikom predstavljata dominantno celotnega naselja. Sakralni objekt ima lastnosti vzorčne poznogotske zvezdasto obokane triladijske dvoranske cerkve z dolgim korom, ki je bila zgrajena po turškem opustošenju leta 1472 postopoma, do okoli leta 1520.
- Tabor v Cerknici je eden največjih protiturških taborov v Sloveniji in je bil zgrajen med leti 1480 do 1513. Obzidje, pet stolpov in več kašč so bili zgrajeni na tlorisu poligonalne zasnove, od katere sta zdaj povsem ohranjena še dva oglata stolpa na JV in JZ delu tabora, velika kašča, del šalastega stolpa na V delu tabora in pritlični deli obzidja, je prvotno sklenjeno obdajalo pomembno župnijsko cerkev, zato je ta tabor po velikosti bolj primerljiv z velikimi grajskimi protiturškimi kompleksi v Beli Krajini kakor s preprostimi tabori okoli podružničnih cerkva.

Sprejeto na 21. redni seji občine Cerknica, dne 19. 12. 2013. Predstavljen je le del sprejetega zapisa.

CERKNICA - grbi skozi zgodovino

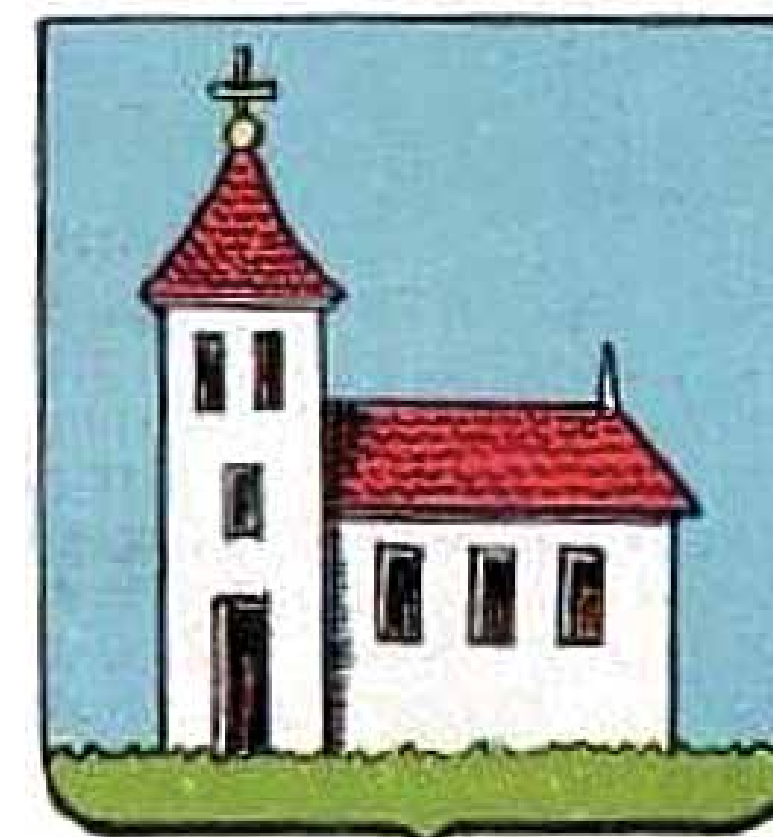
Grb Cerknice, 1687
Vir: VKG – Valvasor

Grb Cerknice, 1689
Vir: SVK - Valvasor

Grb Cerknice, okoli leta 1930
Vir: Kava Hag: Grbovi Jugoslavije

Grb Cerknice, 1932
Vir: Album Abadie

Grb občine Cerknica
leta 1982-1997

Grb občine Cerknica
leta 1997-2009

Grb občine Cerknica
leta 2009

Predlagani grb občine Cerknica.
Avtorja: Robert Kužnik in
Marijan R. Loboda, 2023.

OBČINE V SLOVENIJI - 212 grbov in znakov

GRB OBČINE CERKNICA - abstrakten znak

Grb Občine Cerknica predstavlja abstrakten znak. Obliko polja sestavljata ležeči pravokotnik v razmerju 4 proti 3 in pod daljšo stranico tikoma polkrog s premerom, enakim daljši stranici pravokotnika. Na belem polju s črno obrobo so stilizirani elementi pokrajine modre in zelene barve: iz sredine spodnjega, polkrožnega dela, se dve navpični vzporedni zeleni črti s črno obrobo pravokotno zlomita vsaka k sebi do zunanega roba polja. Nad njima seka polje modra črta s črno obrobo, nad njo pa prav tako vodoravno še zelena črta s črno obrobo, ki na sredini polja nad njo obriše krog, znotraj katerega je stilizirano drevo z vrhom in dvema vejama na vsaki strani. Drevo spodaj prehaja v belo barvo podlage. Nad tem je izrisana modra krivulja s črno obrobo, nad njo pa v loku še zelena črta s črno obrobo. Vse črte segajo do zunanjih robov polja. Grb je glede na vertikalno os popolnoma zrcalen.

Semantični pomen vsebine grba. Prvine grba poskušajo na abstraktni ravni ponazoriti značilnosti naravne krajine občine Cerknica, ki jo v veliki meri odlikuje neokrnjena narava z značilnimi kraškimi pojavi – v prvi vrsti presihajočim Cerkniškim jezerom. Bujna zelena vegetacija travnikov in gozdov se prepleta z elementom vode na vsakem koraku – od tod tudi prepoznavni elementi grba: prepletajo se črte v zeleni in modri barvi. Na dnu polja grba dve zeleni zaobljeno lomljeni črti predstavljata: a) presihajoče jezero s svojimi ponori in jamami, b) travnike, ki jih del leta prekriva jezerska voda, in pa c) zrcalno podobo drevesa, ki raste ob vodi. Vse to so tipične prvine jezerske krajine. Nad tem modra ležeča črta ponazarja vodo – jezero in simbolizira mir in tišino. Osrednji motiv grba je zelena črta, ki v sredini zraste v list, oziroma drevo in predstavlja bogato vegetacijo. Ponazarja notranjske gozdove in travnike in simbolizira rast. Nad tem je druga modra, ukrivljena črta, ki ponazarja kroženje, oziroma pretok vode in tudi pretok pozitivne energije. Na vrhu se v loku polkrožno boči zelena črta in predstavlja hribe v širšem zaledju Cerkniškega jezera. Kot spodnja, modra, se tudi ta črta krivi in odpira navzgor ter tako izžareva pretok energije. Obe dinamični črti predstavljata uravnoteženo nasprotje spodnjima, statičnima.

Pomen izbranih barv. Zelena je najbolj naravna barva in simbolizira harmonijo. Povezujemo jo z naravo, saj je barva vegetacije in simbolizira življenje, mladost in svežino; tradicionalno pa je tudi izraz miru, zaščite in upanja. Kot barva rastlinja simbolizira blagostanje. V mitološkem oziru je zelena barva barva skrivnosti, čara in globoke vednosti. Modra je barva miru. Izraža zrelost in razum, sposobnost in natančnost in je izraz visokih vrednot. Kombinacija modre, zelene in bele izraža pozitivno naravnost.

Grb in zastava od leta 1982. Oba simbola sta bila prvotno izbrana preko javnega natečaja v začetku 80. let prejšnjega stoletja, vendar pa njuna uporaba, pojavnost in umestitev v celotno grafično podobo ni bila nikoli določena. Tako je bila uporaba, še posebej grba, prepuščena vsakomur in vsakič znova, ko se oblikuje posamezno vidno sporočilo. Poleg tega so se pojavile tudi težave tehnične narave, saj zasnova ni več ustrezala sodobnim aplikacijam – določena je namreč v (tiskarskih) sistemih, ki že nekaj časa niso več v uporabi.

Pojavnost grba v poljubnih različicah, različnih izvedbah, na nepravilen način, zagotovo deluje negativno in je za javno ustanovo skoraj nedopustno. Zato smo se v občinski upravi odločili, da zadeve uredimo z vzpostavitvijo celostne grafične podobe.

Eden od temeljev za vzpostavitev le-te, je bila priprava novega Odloka o grbu in zastavi, ki so ga cerkniški svetniki sprejeli na zadnji seji občinskega sveta, 16. aprila 2009. V novem odloku grb povzema oblikovna izhodišča prejšnjega grba: na novo je določen konstrukcijski izris, ki je v večji meri enak izvornemu, a se je tekom uporabe skozi leta deformiral, ker izhodišča in načini uporabe niso bili nikoli jasno določeni. Veliko težavo pri uporabi grba je predstavljal tipografski del – napis »Cerknica« znotraj grba, ki je bil vsebinsko in oblikovno neustrezen, zato je ta del umaknjen iz novega grba; nadomeščen pa je z drugim elementom, ki zaključi grb v novo enovito celoto in ga vsebinsko dopolni.

HERALDIKA (GRBOSLOVJE) - nekaj pojmov in pravil

Grb je **herald**, **herold** je izpeljanka iz latinščine **heraldus**, kar pomeni glasnik, klicar, v našem primeru **grboslovec**. **Blazon** pomeni v francoščini **ščit**, grb. **Blazoniranje** je **opis grba**.

Heraldiko razvrščamo v štiri sklope:

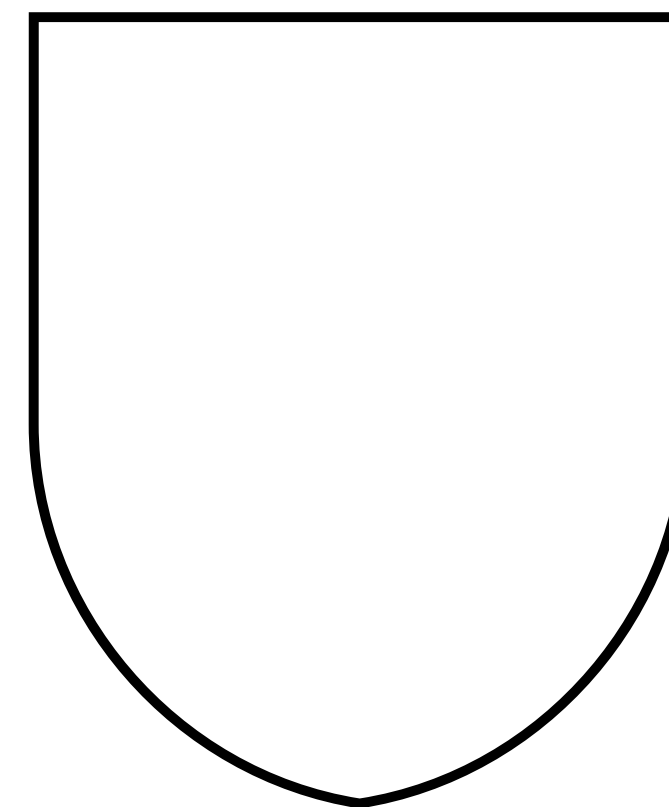
1. osebna in rodbinska heraldika,
2. korporacijska (druženja in organizacije),
3. cerkvena in
4. lokalna, ki zajema kraje, dežele in države.

Grb je vsaka podoba za katero velja:

1. da je na ščitu priznane heraldične oblike,
2. da je podoba izvedena po veljavnih heraldičnih načelih,
3. da je podoba enkratna – unicum,
4. da je podoba na ščitu simbolična in izrazita,
5. da grb predstavlja svojega lastnika in njega kot pravno osebo,
6. da je takšno podobo možno blazonirati.

Blazon je čim krajša, nedvoumna, heraldično strokovna predstavitev grba. Šele blazon in grb skupaj tvorita celovit heraldični pojem. Blazon ima pomen dokumenta, grb pa je natančna slikovna in fizična ponazoritev blazona.

V našem primeru govorimo o lokalni heraldiki. Predstavljamo grb občine Cerknica, grb mesta Cerknice, svečani grb občine Cerknica, zastavo občine Cerknica in svečano zastavo občine Cerknica.

Zgoraj povišani poznogotsko - sanitski (slovenski novodobni) ščit

	Zlata (rumena) Pantone 122 C
	Srebrna (bela) Pantone Trans. White
	Črna Pantone Black C
	Rdeča Pantone Red 032 C
	Modra Pantone 300 C
	Zelena Pantone 347 C

Veljavni grb lokalne heraldike je lahko le tisti simbol, ki ustreza naslednjim grboslovnim normam:

1. podeljena ali privzeta podoba mora biti predstavljena na ščitu heraldično priznane oblike
2. podoba mora biti izvedena po mednarodno priznanih grboslovnih normah (nujno je upoštevati heraldično logiko in ploskovno slikanje)
3. dovoljena je uporaba le heraldičnih barv (črna, rdeča, modra, zelena in kovini zlata (rumena) in srebrna (bela)). Uporaba drugih barv je dovoljena le tistih pravno uveljavljenih z grbovnicico.
4. razmerja med heraldičnimi barvami in kovinoma morajo biti ustrezna
5. upodobitev priznanega atributa mora biti izvirna, unikatna, nikjer drugje ponovljena
6. upodobitev grba mora biti heraldično dovršena
7. le umetniška upodobitev podobe v skladu s heraldičnimi pravili zagotavlja simboličnost in markantnost sporočila
8. grbi lokalne heraldike morajo prikazovati značilnosti te lokalne skupnosti
9. z blazonom znamenje pridobi pomen grba

Marijan R. Loboda

Viri: • *Začasne minimalne zahteve slovenske Heraldike, veksilologije in sigilografije (grboslovja, zastavoslovja in pečatoslovja)*, leta 2009, dr. Vladimir Žumer, dr. Matevž Košir.
• *Heraldica Slovenica - januar, februar, marec*, Ljubljana, 1995.
• *Heraldika - grboslovje, osnove*. Valt F. Jurečič.
• *Osnove heraldike in istovetnostni simboli slovenskih občin 2005*, Rinaldo Stanič, Tadej Jakopič.

BLAZONIRANJE - opis predlaganega novega grba

Grb občine Cerknica – blazon (opis)

Na slovenskem povišanem poznogotskem sanitskem ščitu modre barve, ki je trikrat deljen, je sredinsko na treh zgornjih poljih rdeča cerkev. Stolp cerkve je za cerkveno fasado, na njem sta dva okna s polkrožnim zaključkom. Koničasta streha stolpa se zaključí s križem v vrhu ščita. Na fasadi, ki ima dvo-kapno streho je centralno povečana rdeča Jakobova školjka. Na dnu fasade so vrata s polkrožnim zaključkom. Levo in desno ob cerkvi sta bela obrambna stolpa, kamnite gradnje z dve-ma strelnima linama in s tremi cinami. Imata rdečo piramidno streho in segata do višine oken cerkvenega stolpa. Spodnja ena delitev ščita je zelena ravnina, ki se na polovici zaključí z modro vodo, ki ima dva bela valovita trakova.

Marijan R. Loboda

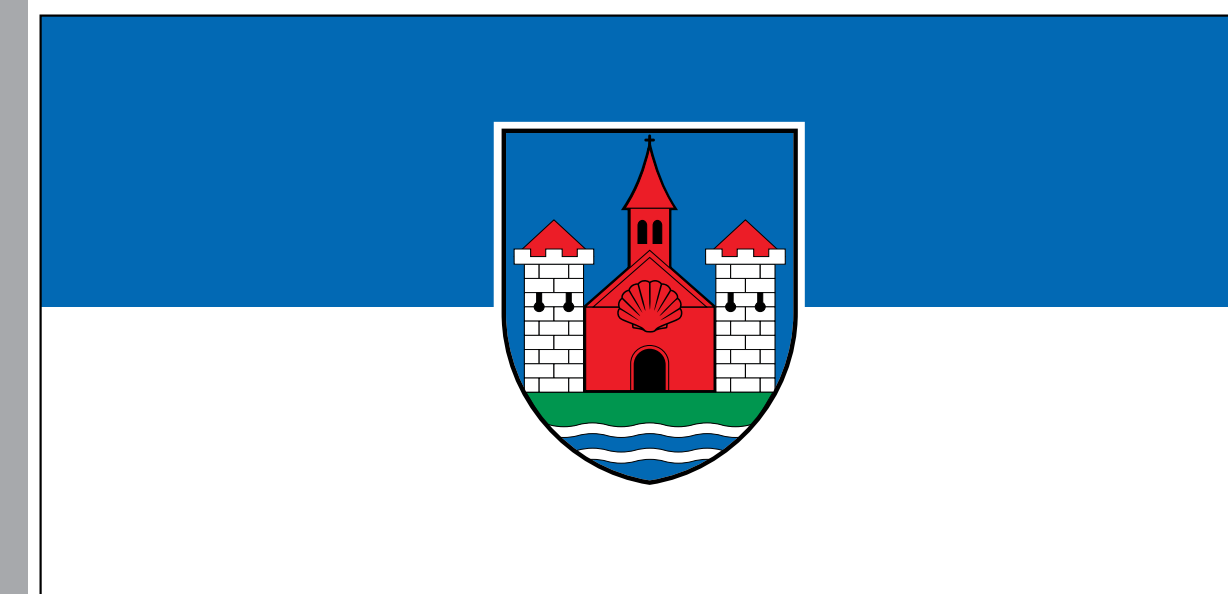
Grb mesta Cerknice

Grb mesta Cerknica se dopolni še z zlato obrobo in z zidno krono s petimi cinami.

Svečani grb občine Cerknice

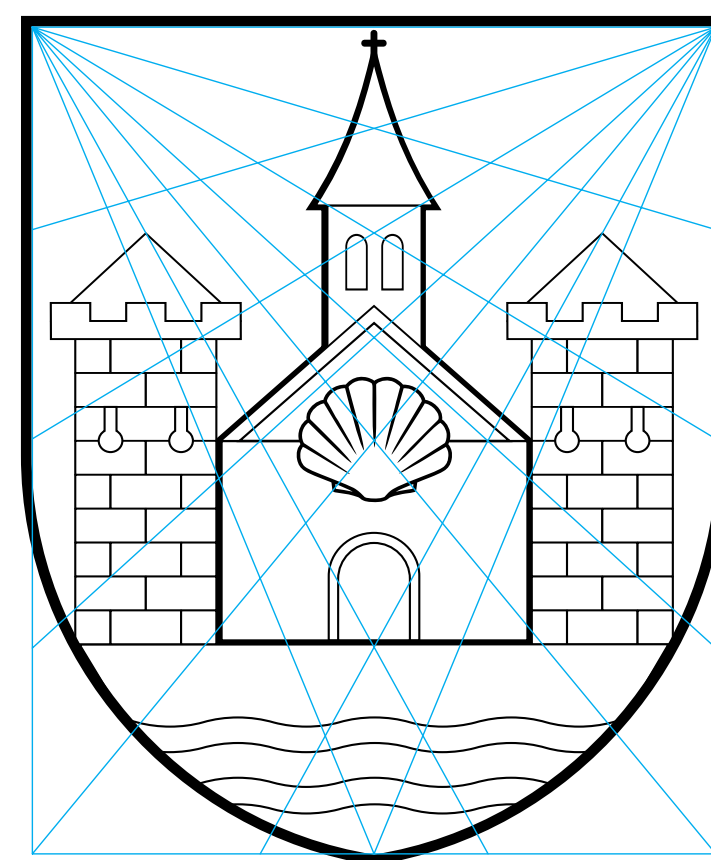
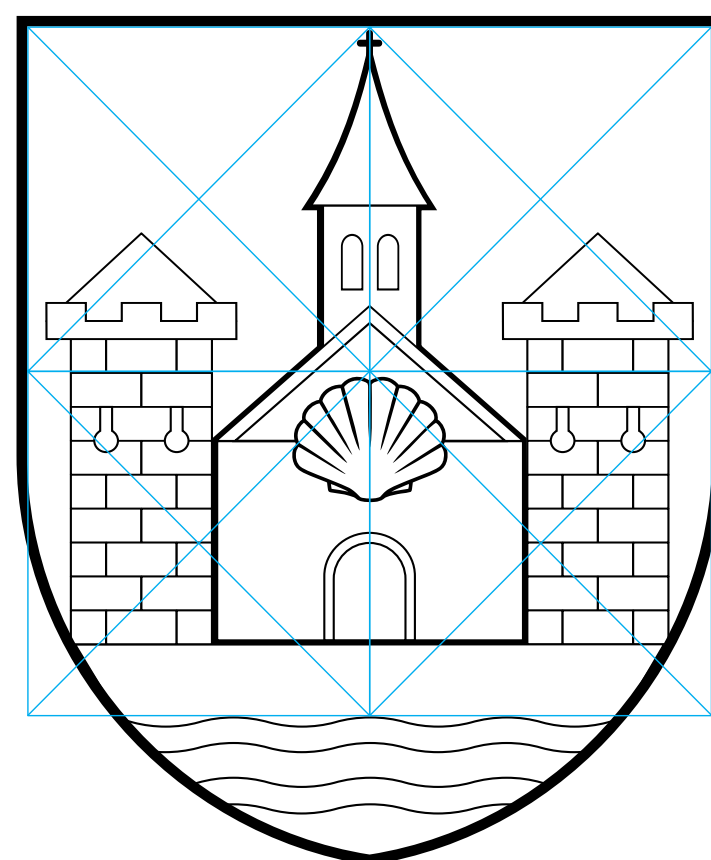
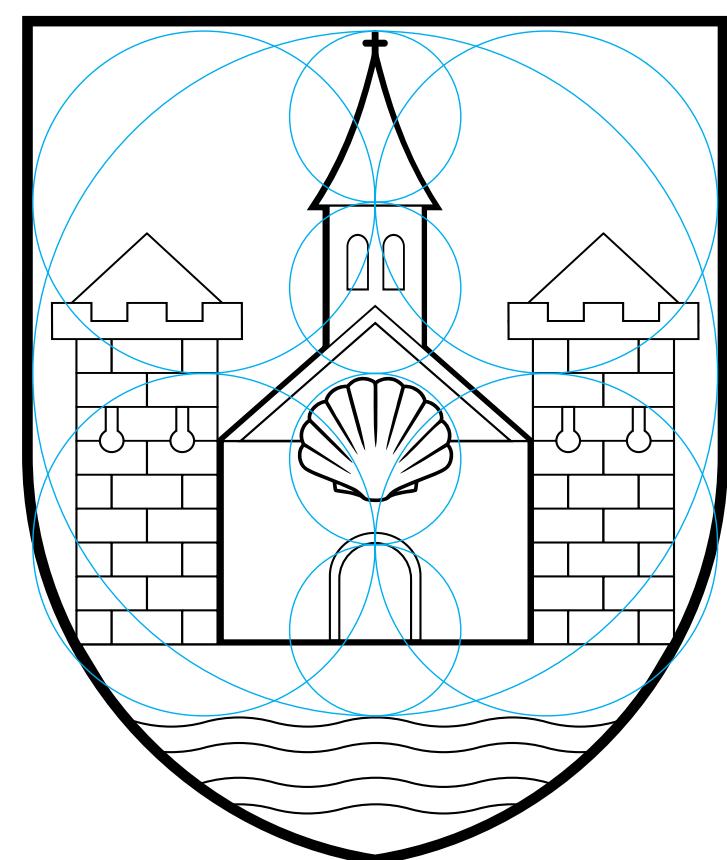
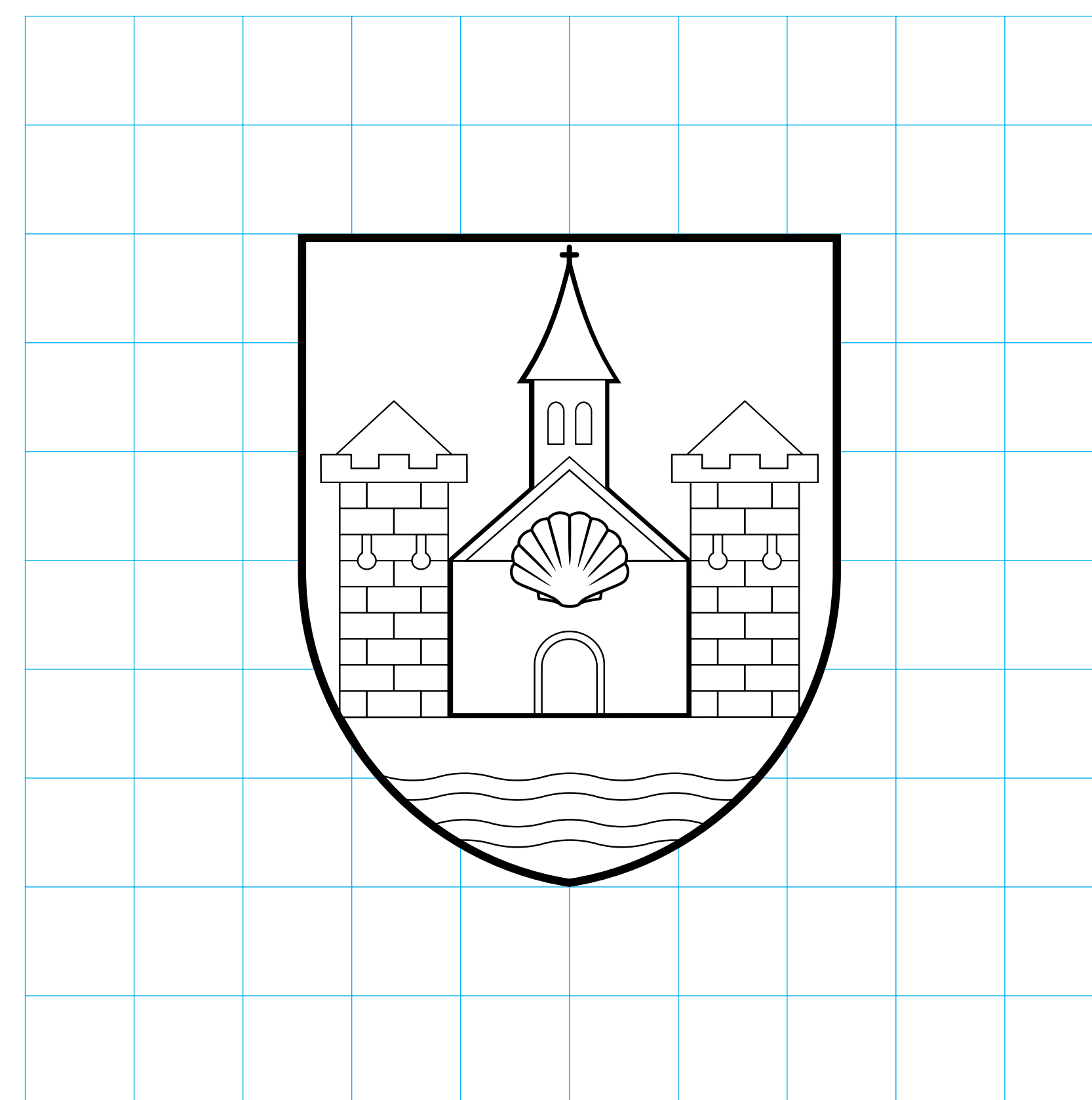
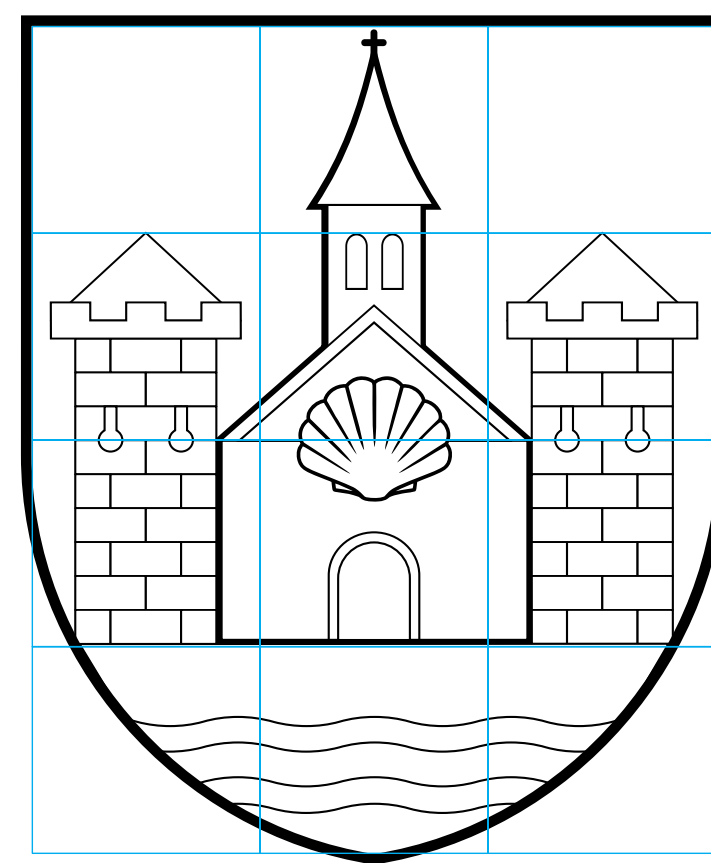
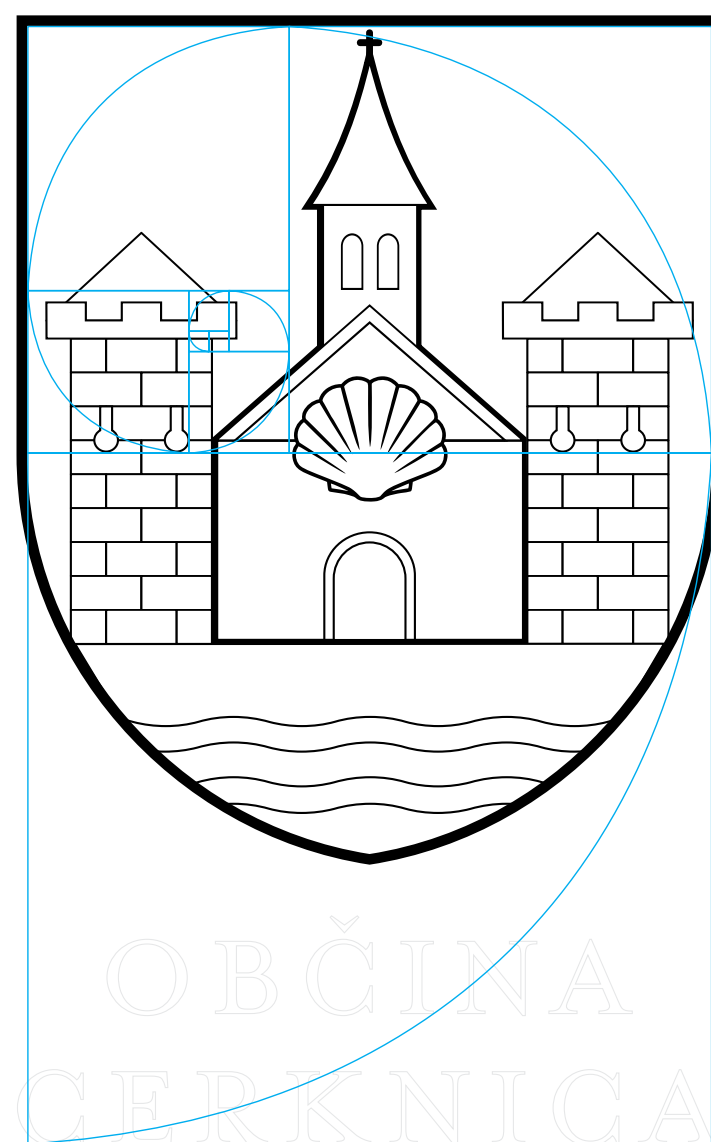
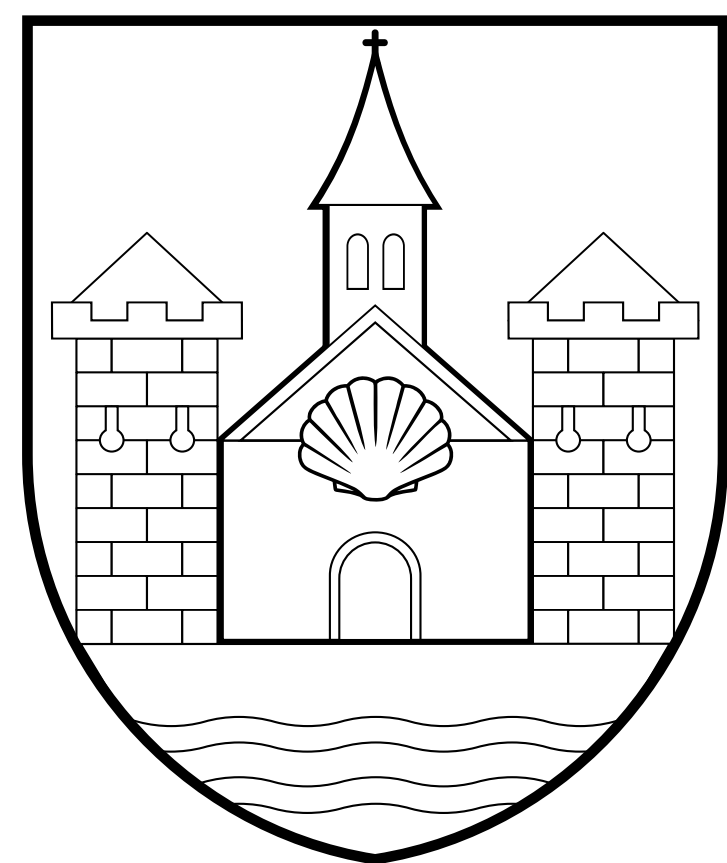
Grb mesta Cerknice od dna grba v obliki podkve obdaja venec z napisom Cerknica in s 64 lipovimi listi, ki predstavljajo vsa naselja v občini.

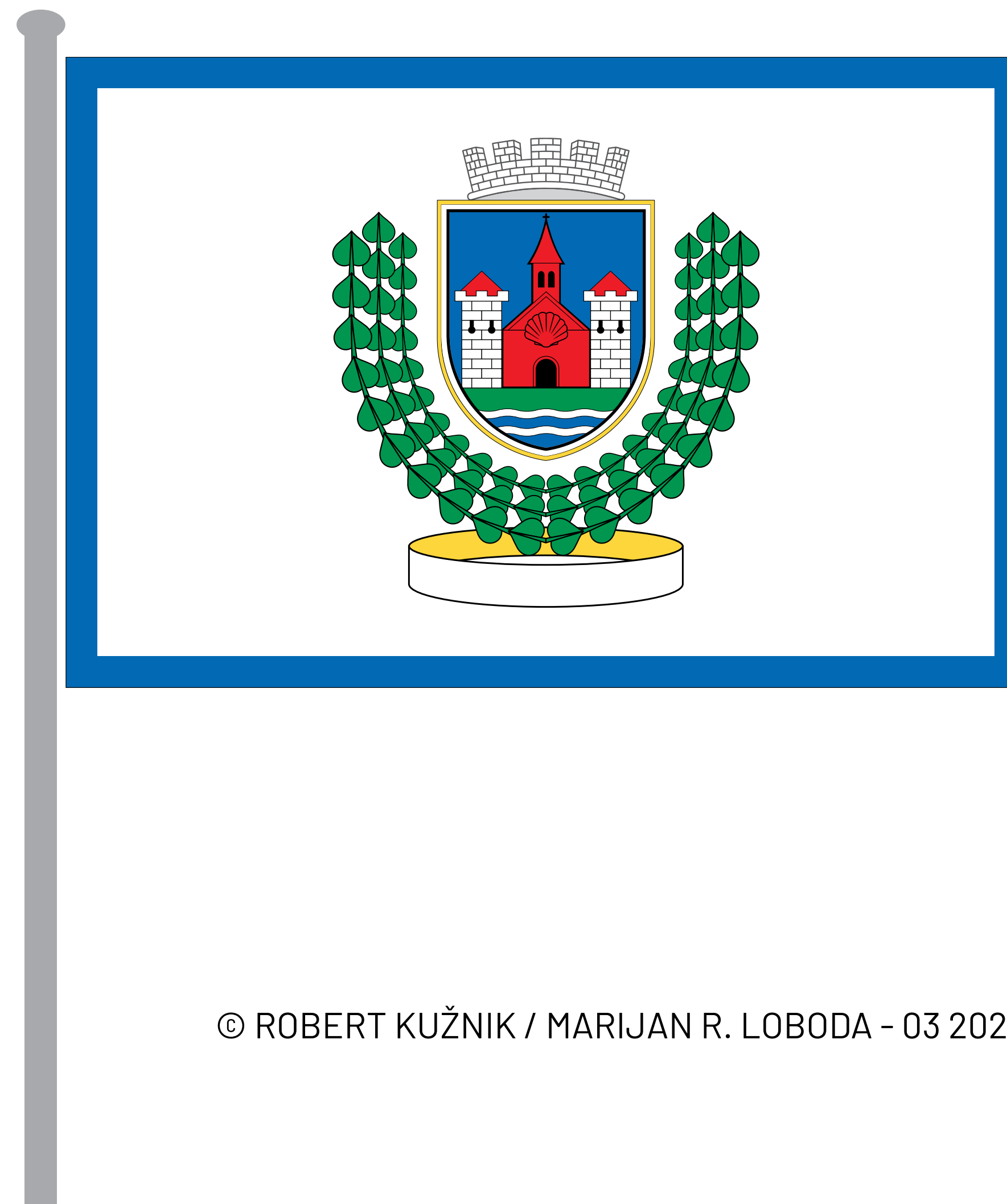
Zastava občine Cerknica

Zastava je deljena v razmerju 1:2. Zgornja modra barva je barva ščita, spodnja srebrna (bela) barva je barva stolpov, školjke in vode. V sredini je grb občine Cerknica velikosti 3/5 zastave po višini.

NEKATERA GRAFIČNA UJEMANJA

SVEČANI GRB IN ZASTAVA OBČINE CERKNICA

KAJ UREJA DANAŠNJA ZAKONODAJA?

Današnja zakonodaja uveljavlja le nekatere zakonske osnove za izvajanje občinske simbolike. V zakonu o lokalni samoupravi, sprejetem 31. decembra 1993, določa, da imajo lokalne skupnosti pravico do uporabe lastnega grba in zastave, ki pa se morata razlikovati od zastav drugih lokalnih skupnosti. Drug zakonski predpis ureja le nosilca za arhiviranje gradiva s področja heraldične stroke; nosilec je Arhiv Republike Slovenije, pravno podlago pa mu daje zakon o arhivih in arhivskih gradivih, sprejet aprila 1997. Arhiv Republike Slovenije poleg zbirne evidence javnega arhivskega gradiva v državi in evidence arhivskega gradiva v tujini, ki se nanaša na Slovenijo in Slovence, vodi tudi evidenco javnih simbolov, grbov, zastav, pečatov, žigov in stampiljk na ravni države. Te vodi v »registru HVS« (Heraldično-veksilološki in sigilografski register), ki še nastaja. Vse lokalne skupnosti so po sprejetju svojih lokalnih simbolov in potrditvenih prvin, med katere štejemo stampiljko, žig in pečat, dolžne poslati registru HVS njihove kopije v ustrezni obliki.

Glede na raznovrstno paletu grbov, znakov, emblemov in drugih vizualnih sredstev, ki danes predstavljajo slovenske občine in se tudi oddaljujejo od heraldičnih zakonitosti, je v pripravi sprememba 10. člena v 1. poglavju zakona o lokalni samoupravi iz leta 1993. Sprememba od lokalnih skupnosti zahteva, da mora biti grb heraldično ustrezen in opisan po pravilih heraldike. Enako velja za zastavo, ki mora ustrezati veksilološkemu pravilu. Ustrezne simbole v obliki strokovno neoporečnega grba in zastave mora lokalna skupnost določiti s predpisom. Občinski simboli so uzakonjeni s posebnim občinskim aktom - občinskim odlokom. Sestavni del odloka o grbu, zastavi in občinskih potrditvenih prvinah je mapa »DOS« (Dokument občinske simbolike). V mapi so likovno predstavljeni vsi občinski simboli v vseh verzijah s spremljajočim računalniškim zapisom na ustreznem elektronskem mediju, npr. zgoščenki. To grafično mapo dopolnjujejo še tekst blazona, ponekod še odloki o občinskih simbolih, odlok o potrditvenih prvinah, o občinskih priznanjih in odlok o občinskem prazniku. V mapi DOS je torej vse, kar je povezano z občinskimi simboli, od njihove likovne upodobitve do aplikacije na raznih področjih.

Pomembna je tudi mapa »ADOS« (Arhivski dokument občinske simbolike), izdelana v skladu s strogimi arhivarskimi normami. V njej so kronološko urejene shranjene kopije vseh pomembnih dokumentov pri ustvarjanju občinskih simbolov (zapisniki komisij, likovno gradivo ustvarjalcev simbolov, sklepi, odloki itn.). En izvod takšne mape prejme v trajno arhiviranje Arhiv Republike Slovenije.

SKLEP

Oblikovanje simbolov s področja slovenske krajevne heraldike mora upoštevati vse zakonitosti, ki jih heraldična in veksilološka stroka uveljavlja na širšem evropskem območju. Neustrezne simbole lokalnih skupnosti bo treba prilagoditi uveljavljenim osnovnim pravilom, ki niso tako arhaično toga, kakor menijo nekateri. Ta pravila so nastajala osem stoletij in so še danes obdržala svoj praktični pomen. Ob uporabi modernejših grbovnih atributov v uveljavljenih oblikah in barvah grbovnega ščita lahko s sodobno oblikovalsko tehniko dobimo moderen in prepoznaven grb vsake lokalne skupnosti.

Pričujoče poglavje o osnovah krajevne heraldike ni le smerokaz za pot, na katero se podaja vsak resen oblikovalec pri ustvarjanju lokalne simbolike, je tudi steza, ki jo mora prehoditi vsakdo, ki ga to področje zanima.

DRUŠTVO HERALDICA SLOVENICA

Društvo je bilo ustanovljeno 10. julija 1991 leta z nazivom Slovenski ščit (grboslovno, zastavoslovno in rodoslovno društvo) in bilo kmalu vključeno tudi v sorodne stanovske in mednarodne organizacije. Namen društva je združevanje tistih državljanov, ki jih družijo zanimanje za slovensko grboslovje, zastavoslovje, rodoslovje, sfragistiko, faleristiko, onomastiko, arhontologijo, nobilistiko, insigniologijo in ikonologijo.

Zaradi naglega razvoja društvenih dejavnosti in nastopa v mednarodnih združenjih smo bili leta 1994 prisiljeni spremeniti ime društva iz Slovenski ščit v HGV društvo Heraldica Slovenica.

Leta 1998 smo izdali knjigo z naslovom Zgodovina grba mesta Ljubljana avtorjev dr. Boža Otorepca in F. Valta Jurečiča. Istega leta smo izdali tudi prvo številko glasila Heraldica Slovenica, leta 2005 pa s pomočjo slovenskih občin knjigo Osnove heraldike in istovetnostni simboli slovenskih občin. Društvo ima že od leta 2018 status nevladne organizacije na področju kulturne dejavnosti.